

सर्व वैभवांचा अमृतकुंभ देणारा

श्रीगुरुचरित्र १८ वा अध्याय

उपचार, संकल्प आणि साधकांच्या
अनुभवांसह

॥ श्रीगुरुचरित्र ॥ १८ वा अध्याय

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । जय जया सिद्धमुनि । तूं
तारक भवार्णी । सुधारस आमुचे श्रवणी । पूर्ण केला दातारा ॥ १ ॥ गुरुचरित्र कामधेनु ।
ऐकतां न-धाये माझें मन । कांक्षीत होतें अंतःकरण । कथामृत ऐकावया ॥ २ ॥ ध्यान
लागलें श्रीगुरुचरणी । तृप्ति नव्हे अंतःकरणी । कथामृत संजीवनी । आणिक निरोपार्वे
दातारा ॥ ३ ॥ येणेंपरी सिध्दासी । विनवी शिष्य भक्तीसी । माथा लावूनि चरणांसी ।
कृपा भाकी तये वेळीं ॥४॥ शिष्य वचन ऐकोनि । संतोषला सिद्धमुनि । सांगतसे
विस्तारोनि । 'ऐका श्रोते एकचितें ॥५॥

ऐक शिष्या-शिखामणी' । धन्य धन्य तुझी वाणी । तुझी भक्ति ५ श्रीगुरुचरणी ।
तल्लीन झाली परियेसा ॥ ६ ॥ तुजकरितां आम्हांसी । चेतन जाहलें परियेसी ।
गुरुचरित्र आद्यंतेंसी । स्मरण जाहलें अवधारीं ॥ ७ ॥ भिल्लवडी स्थान महिमा ॥
निरोपिला अनुपमा । पुढील चरित्र उत्तमा । सांगेन ऐका एकचितें ॥८॥ क्वचित्काळ
तये स्थानीं । श्रीगुरु होते गौप्येनि । प्रकट जहाले म्हणोनि । पुढे निघाले परियेसा ॥९॥
वरुणा संगम असे ख्यात । दक्षिणवाराणसी म्हणत । श्रीगुरु आले अवलोकित ।
भक्तानुग्रह करावया ॥१०॥

पुढें कृष्णातटाकांत । श्रीगुरु तीर्थ पावन करीत । पंचगंगासंगम ख्यात । तेथें राहिले
द्वादशाब्दे ॥ ११ ॥ अनुपम्य तीर्थ मनोहर । जैसें अविमुक्त काशीपुर । प्रयागासमान
तीर्थथोर । म्हणोनि राहिले परियेसा ॥ १२ ॥ कुरवपूर ग्राम गहन । कुरुक्षेत्र तेंचि जाण ।
पंचगंगासंगम कृष्णा । अत्योत्तम परियेसा ॥ १३ ॥ कुरुक्षेत्रीं जितकें पुण्य ॥ तयाहूनि
अधिक असे जाण । तीर्थ असतीं अगण्य । म्हणोनि राहिले श्रीगुरु ॥ १४ ॥
पंचगंगानदीतीर । प्रख्यात असे पुराणांतर । पांच नामें आहेति थोर । सांगेन एका
एकचितें ॥ १५ ॥

शिवा-भद्रा भोगावती । कुंभीनदी- सरस्वती । 'पंचगंगा' ऐसी ख्याती । महापातक
संहारी ॥ १६ ॥ ऐसी प्रख्यात पंचगंगा । आली कृष्णेचिया संग । प्रयागाहूनि असे चांगा ।
संगमस्थान मनोहर ॥ १७ ॥ अमरापुर म्हणजे ग्राम । स्थान असे अनुपम्य । जैसा
प्रयागसंगम । तैसें स्थान मनोहर ॥ १८ ॥ वृक्ष असे औदुंबरु । प्रत्यक्ष जाणा कल्पतरु ।
देव असे अमरेश्वरु । तया संगमा षट्कूळीं ॥ १९ ॥ जैसी वाराणसी पुरी ।
गंगाभागीरथीं- तीरीं । पंचनदीसंगम थोरी । तत्समान परियेसा ॥ २० ॥

अमरेश्वरसंनिधानीं । आहेति चौसष्ट योगिनी । 'शक्तितीर्थ' निर्गुणी । प्रख्यात असे
परियेसा ॥ २१ ॥ अमरेश्वरलिंग बरवें । त्यासी वंदूनि स्वभावे । पूजितां नर अमर होय ।
विश्वनाथ तोचि जाणा ॥ २२ ॥ प्रयागीं करितां माघस्नान । जें पुण्य होय साधन ।
शतगुण होय तयाहून । एक स्नानें परियेसा ॥ २३ ॥ सहजनदीसंगमांत । प्रयागसमान
असे ख्यात । अमरेश्वर परब्रह्म वस्तु । तया स्थानीं वास असे ॥ २४ ॥ याकारणें तिये
स्थानीं । कोटितीर्थ असतीं निर्गुणी । वाहे गंगा' दक्षिणी । वेणीसहित निरंतर ॥ २५ ॥

अमित तीर्थ तया स्थानीं । सांगता विस्तार पुराणीं । अष्टतीर्थ ख्याति जाण । तया
कृष्णातटाकांत ॥ २६ ॥ उत्तर दिशीं असे देखा । वाहे कृष्णा श्री पश्चिममुखा ।
'शुक्लतीर्थ' नाम एका । ब्रह्महत्यापाप दूर ॥ २७ ॥ औदुंबर सन्मुखेसी । तीनी तीर्थ
परियेसीं । एकानंतर एक धनुषीं । तीर्थ असती मनोहर ॥ २८ ॥ 'पापविनाशी'
'काम्यतीर्थ' । तिसरें सिद्ध 'वरदतीर्थ' । अमरेश्वरसंनिधार्थ । अनुपम्य असे भूमंडळीं
॥ २९ ॥ पुढें संगम षट्कूळांत । 'प्रयागतीर्थ' असे ख्यात । 'शक्तितीर्थ' 'अमरतीर्थ'
'कोटितीर्थ' परियेसा ॥ ३० ॥

या तीर्थे असती अपरांपर। सांगतां असे विस्तार। याकारणें श्रीपादगुरुः। राहिले तेथें
द्वादशाब्दे ॥३१॥ कृष्णा वेणी नदी दोनी। पंचगंगा मिळोनि। सप्तनदीसंगम
सगुणी। काय सांगू महिमा त्यांची ॥३२॥ ब्रह्महत्यादि महा पातकें। जळोनि जातीं
स्नानें एकें। ऐसें सिद्धस्थान निकें। सकळाभीष्ट होय तेथें ॥३३॥ काय सांगू त्यांची
महिमा। आणिक द्यांवया नाहीं उपमा। दर्शनमात्रं होती काम्या। स्नानफळ काय वर्ण
॥ ३४॥ साक्षात् कल्पतरु। असे वृक्ष औदुंबर। गोप्य होऊन अगोचरु। राहिले श्रीगुरु
तया स्थानीं ॥ ३५॥

भक्तजनतारणार्थ। होणार असें तीर्थ ख्यात। राहिले तेथें श्रीगुरुनाथ। म्हणोनि प्रकट
जाहले जाणा ॥ ३६॥ असतां पुढें वर्तमानां। भिक्षा करावया प्रतिदिनीं। अमरापुर
ग्रामीं। जाती श्रीगुरु परियेसा ॥ ३७॥ तया ग्रामीं द्विज एक। असे वेदाभ्यासक।
त्याची भार्या पतिसेवक। पतिव्रताशिरोमणी ॥ ३८॥ सुक्षीण असे तो ब्राह्मण।
शुक्लभिक्षा करी आपण। कर्ममार्गी आचरण। असे सात्विक वृत्तीनें ॥ ३९॥ तया
विप्रमंदिरांत। असे वेल उन्नत। शेंगा निघती नित्य बहुत। त्याणें उदरपूर्ति करी ॥

४० ॥

एखादे दिवशीं त्या ब्राह्मणासी। वरो न मिळे परियेसीं। तया शेंगांतें रांधोनि हर्षी।
दिवसक्रमी येणेंपरी ॥४१॥ ऐसा तोब्राह्मण दरिद्री। याचकपर्णें उदर भरी। पंचमहायज्ञ
कुसरीं। अतिथि पूजी भक्तीनें ॥४२॥ वर्ततां श्रीगुरु एकेदिवसीं। तया विप्रमंदिरासी।
गेले आपण भिक्षेसी। नेलें विप्रं भक्तीनें ॥४३॥ भक्तिपूर्वक श्रीगुरुसी। पूजा करी तो
षोडशी। घेवडे- शेंगा बहुवसी। केली होती पत्र-शाखा ॥ ४४॥ भिक्षा करून ब्राह्मणासी।
आश्वासिती गुरु संतोषी। गेले तुझे दरिद्र दोषी। म्हणोनि निघती तये वेळीं ॥४५॥

तया विप्राचे गृहांत। जो का होता वेल उन्नत। घेवडा नाम विख्यात। आंगण सर्व
वेष्टिलें असे ॥ ४६॥ तया वेलाचें झाडमूळ। श्रीगुरुमूर्ति छेदिती तात्काळ। टाकोनि
देती परिबळें। गेले आपण संगमासी ॥ ४७॥ विप्रवनिता तये वेळीं। दुःख करिती पुत्र
सकळी। म्हणती पहा हो दैव बळी। कैसें अदृष्ट प्या आपुलें ॥४८॥ आम्हीं तया
यतीश्वरासी। काय उपद्रव केला त्यासी। आमुचा ग्रास छेदूनि कैसी। टाकोनि दिल्ला
भूमीवरी ॥ ४९॥ ऐसेपरी ते नारी। दुःख करी नानापरी। पुरुष तिचा कोप करी। म्हणे
प्रारब्ध प्रमाण ॥५०॥

म्हणे स्त्रियेसी तये वेळीं। जें जें होणार जया काळीं ॥ निर्माण करी चंद्रमौळी। तया
आधीन विश्वजाण ॥५१॥ विश्वव्यापक नारायण। उत्पत्तिस्थितिलया कारण।

पिपीलिकादी स्थूल-जीवन । समस्तां आहार पुरवीतसे ॥५२॥

'आयुरन्नं प्रयच्छति। ऐसें बोले वेदश्रुति। पंचानन आहार हस्ती। केवीं करी प्रत्यहीं श्री
॥५३॥ चौऱ्यायशीं लक्ष जीवराशीं। स्थूल सूक्ष्म समस्तांसी। निर्माण केलें आहारासी।
मग उत्पत्ति तदन्तरें ॥ ५४॥ रंकरायासी एक दृष्टीं। करुनि पोषितो हे सर्व सृष्टि।
आपुलें आर्जव बरवें वोखटी। तैसें फळ आपणासी ॥५५॥

पूर्वजन्मींचें निक्षेपण। सुकृत अथवा दुष्कृत जाण। आपुलें आपणचि भोगणें।
यापुढिल्यावरी काय बोल ॥ ५६॥ आपुलें दैव असतां उणें। पुढिल्या बोलती मूर्खपणें।
जें पैरिलें तेंचि भक्षणें। कवणावरी बोल सांगें ॥५७॥ बोल ठेविसी यतीश्वरासी। आपुलें
आर्जव न विचारिसी। ग्रास हरितला म्हणसी। अविद्यासागरीं बुडोनि ॥५८॥ तो तारक
आम्हांसी। म्हणोनि आला भिक्षेसी। नेलें आमचें दरिद्रदोषी। तोचि तारील आमूतें
॥५९॥ येणेंपरी स्त्रियेसी । संभाषी विप्र परियेसीं। काढोनि वेलशाखेसी। टाकिता
झाला गंगेंत ॥ ६० ॥

तया वेलाचें मूळ थोरी। जें कां होतें आपुले द्वारीं। काढूं म्हणूनि द्विजवरीं। खणितां
झाला तया वेळीं ॥ ६१ ॥

काढितां वेलमूळासी । लाधला कुंभ निधानेसीं। आनंद श्री जाहला बहुवसी। घेउनि
गेला घरांत ॥ ६२॥ म्हणती नवल काय वर्तले। यतीश्वर आम्हां प्रसन्न झाले ।
म्हणोनि या वेला छेदिलें। निधान लाधलें आम्हांसी ॥ ६३॥ नर नव्हे तो योगीश्वर।
होईल ईश्वरीअवतार। आम्हां भेटला दैन्यहर। म्हणती चला दर्शनासी ॥ ६४॥ जाऊनि
संगमा श्रीगुरुसी। पूजाकरिती बहुवसी । वृतांत सांगती तयांसी। तये वेळीं परियेसा
॥६५॥

श्रीगुरु म्हणती तयासी। तुम्हीं न सांगणे कवणासी। प्रकट करितां आम्हांसी। नसेल
लक्ष्मी तुमचे घरीं ॥ ६६॥ ऐसेपरी तया द्विजासी। सांगे श्रीगुरु परियेसीं। अखंड लक्ष्मी
तुमचे वंशीं। पुत्रपौत्रीं नांदाल ॥ ६७॥ ऐसा वर लाधोन। गेली वनिता तो ब्राह्मण ।
श्रीगुरुकृपा ऐसी जाण । दर्शनमात्रं दैन्य हरे ॥ ६८ ॥ ज्यासी होय श्रीगुरुकृपा । त्यासी

कैचें दैन्य पाप। कल्पवृक्ष-आश्रय करितां बापा। दैन्य कैचें तया घरीं ॥६९॥ दैवें उणा
असेल जो नरु। त्याणें आश्रयावा श्रीगुरु। तोचि उतरेल पैलपारु। पूज्य होय
सकळिकासी ॥७०॥

जो कोण भजेल श्रीगुरु । त्यासी लाधेल इह-परु। अखंड लक्ष्मी त्याचे घरीं। अष्टैश्वर्ये
नांदती ॥७१॥ सिद्ध म्हणे नामधारकासी। श्रीगुरुमहिमा असे ऐसी । भजावें तुम्हीं
मनोमानसीं । कामधेनु तुझ्या घरीं ॥७२॥ गंगाधराचा कुमर। सांगे
श्रीगुरुचरित्रविस्तार। पुढील कथामृतसार। ऐका श्रोते एकचितें ॥७३॥ इति
श्रीगुरुचरित्रामृते परमकथाकल्पतरौ श्रीनृसिंहसरस्वत्युपाख्याने सिद्ध-नामधारक
संवादे अमरापुरमहिमानं द्विजदैन्यहरणं नाम अष्टादशोऽध्यायः ॥ श्रीपादश्रीवल्लभ
- नृसिंहसरस्वती-दत्तात्रेयार्पणमस्तु ॥ श्रीगुरुदेवदत्त ॥
शुभं भवतु ॥

या सारख्या इतर श्री स्वामी चरित्र सारामृत , अध्याय , आरती संग्रह , स्तोत्र , उपाय मिळवण्यासाठी
किंवा जाणूनघण्यासाठी खालील दिलेल्या लिंक वर क्लिक करा....

<https://swamisamarthsevekari.com>

॥ भिऊ नकोस, मी तुझ्या पाठीशी आहे ॥

श्रीदत्तात्रेयाची आरती

जय तत्त्वज्ञाननिदान । अनसूयात्रिनंद । त्वत्पदपद्मावरून । पंचप्राण ओवाळीन ॥
धृ. ॥ करिं कृपा मायबापा । वारी सर्व पापतापा । निजमार्ग करी सोपा । अनुकंपा पूर्ण
करून ॥१॥

जें अत्यद्भुत तव रूप । तें ह्या चितीं आपोआप । राहो जें कामकोप । उपशमवी प्रगटून
॥ २ ॥

तपश्चर्या हे आमुची । त्वत्स्मृती नित्य होवो साची । दुर्वासना मनाची । नुठवी हेंचि देई
दान ॥ ३ ॥

गुण भावें तुझें गावें । अनासक्तितनें मीं वागावें । सत्संगा आदरावें । मज द्यावें हें वरदान
॥ ४ ॥

अनुरक्ती त्वत्पदीं व्हावी। विषयीं विरक्ती व्हावी। कष्ट येतां धृती व्हावी। सेवा बरवी
घे हातून ॥५॥

तार तत्सत्ब्रह्मापर्ण। असो संपूर्णाचरण। दृढ धरूं तव चरण। न मला त्वदन्यशरण ॥
६ ॥

जय जय तत्त्वज्ञाननिदान....॥

॥ भिऊ नकोस, मी तुझ्या पाठीशी आहे ॥